

Het Tournooi te Karlsbad

door

Dr. MAX EUWE

Karlsbad, beroemd om zijn geneeskrachtige bronnen en modderbaden, het land van belofte voor vele lijdenden, is op het oogenblik het centrum van belangstelling der geheele schaakwereld.

Karlsbad staat in het teken van de rust! Wil men 's avonds na negen uur nog 'n kop thee machtig worden, dan dient men naar een nachtcafé te gaan. Ook in het tournooiloekaal heerscht een plechtige stilte, welke harmonieert met enkele in de zaal aangebrachte borden, waarop met groote letters „silentium” te lezen staat. Zelfs in de vertrekken, welke voor de pers gereserveerd zijn, kan men een speld hooren vallen, in scherpe tegenstelling met wat we dienaangaande in Holland gewend zijn. Wie wel eens een partij van de match Aljechin-Euwe of Bogoljubov-Euwe bijgewoond heeft, zal zich de groote en luidruchtige belangstelling herinneren, die steeds in de nevenzalen heerschte. De uitroep: „Als Aljechin deze partij niet wint, leert hij het nooit!” welke ik tijdens de achtste matchpartij opving, klinkt mij nog als een levendig blijk van die belangstelling in de ooren. En Aljechin verloor, maar werd niettegenstaande de minder gunstige prognose een jaar daarna wereldkampioen... Hoe geheel anders hier! Bijna zwijgend worden de partijen der grooten nagespeeld en opgeteekend, vol eerbied luistert men, als een der deelnemers, toevallig aanwezig, zijn meening ten beste geeft.

Het sterkst bezette tournooi van den tegenwoordigen tijd, zoowel wat aantal als wat kracht der spelers betreft. Zien we af van Lasker en Aljechin, dan dingen de besten der besten mede. De betekenis van het niet-medespelen van Lasker moet overigens niet overschat worden, daar het te verwachten is, dat deze schaakreus wel aan geen enkel tournooi meer zal deelnemen. Hij heeft genoeg lauweren geplukt en een eventuele mislukking, ja zelfs het bezetten van een lagere dan de tweede of derde plaats zou een schaduw werpen op de mooiste carrière, welke de schaakgeschiedenis kent.

Dat echter Aljechin niet tot de deelnemers hoort, is inderdaad te betreuren, hoewel we zijn besluit ten volle kunnen billijken. In September neemt zijn match tegen Bogoljubov om het wereldkampioenschap een aanvang en terecht beschouwt hij het spelen van een dergelijken zwaren wedstrijd als een te gewaagde krachtproef. Bogoljubov daarentegen denkt er anders over, en speelt toch, wat typeerend is voor dezen gemoedelijken optimist. Hij heeft de deelnemers in twee groepen ingedeeld: „Lipschütze” en „Rabinowitsche”. De laatsten zijn de besten, met hen speelt hij remise, de „Lipschütze” moeten sterven. Hij rekent op elf winstpunten, tien remises en geen enkele verliespartij; met 16 uit 21 kan hij zeker zijn van den eersten prijs. Of zijn

verwachtingen al of niet in vervulling gaan, het heeft ongetwijfeld zijn goede zijden, van te voren een schema vast te stellen. Het geeft een onwrikbaar zelfvertrouwen, wat voor den schaker een eerste vereischte is. Ik heb perplex gestaan toen ik zag, hoe een speler van de kracht van Treybal het in een overwegende positie langzamerhand tegen Bogoljubov moest afleggen. Bogoljubov zelf vond er niets verwonderlijks in, zijn tegenstander stond immers op de lijst der „Lipschütze” en dat betekende „la mort sans phrase”. Het eenige, wat hij vreemd vond, was, dat het zoo lang geduurd had.

Hoe geheel anders is de ex-wereldkampioen Capablanca, die slechts langs gebaande wegen zijn doel tracht te bereiken. Staat hij slecht, dan stuurt hij zoo spoedig mogelijk op remise aan. Hij heeft niet den moed, op een flater van zijn tegenstander te rekenen en dit komt zijn score in het algemeen niet ten goede. Daartegenover staat, dat hij nooit de kans loopt, naar lagere regionen af te dalen. Steeds behoort hij tot de hooge prijswinnaars, maar of hij nummer één wordt, hangt niet zoozeer van hemzelf, als wel van het meerdere of mindere geluk van zijn concurrenten-avonturiers af.

Daartoe behoort ook Nimzowitsch, de representant van twee uiterste richtingen. Tegen de sterke tegenstanders speelt hij degelijk positieospel, zonder ook maar het geringste risico te aanvaarden. Tegen de mindere goden daarentegen speelt hij het merkwaardigste soort schaak, dat ooit vertoond werd. Gewoonlijk kiest hij een inférieure opening en plaatst zijn stukken op de meest zonderlinge velden. Gelukt het hem niet, zijn tegenstander in het middenspel door bizarre manoeuvres te verschalcken, dan beproeft hij zijn laatste kans in het eindspel, in welk partijgedeelte hij buitengewoon goed thuis is.

Een tactiek, die zeer productief kan zijn en welke hem in groote tournooien gewoonlijk in de voorste gelederen brengt. De goe-gemeente tracht hij wijs te maken, dat zijn vreemdsoortige speelwijze onderdeel is van een bepaald door hemzelf uitgewerkt systeem. Dit systeem zou dan blijkbaar alleen van toepassing zijn op de zwakkeren onder de deelnemers.

Een ander speltype vertegenwoordigt Prof. Dr. Vidmar, de rector der Universiteit te Laibach. Zijn spel is wetenschappelijk onderlegd en staat zeer hoog. Hij paart een fijn positiegevoel aan een buitengewone vaardigheid in het scherp en correct combineren. Zijn resultaten zijn daarmee in overeenstemming en steeds ver boven de middelmaat, hoewel nog nooit het allerhoogste bereikt werd.

Voegen we aan het viertal Capablanca, Bogoljubov, Nimzowitsch en Vidmar nog Rubinstein toe, dan hebben we de voornaamste pretendenten naar de eereplaats gehad.

Rubinstein, die reeds 22 jaar geleden in den eersten wedstrijd te Karlsbad den eersten prijs won, maakt ook thans een goede kans. Hij beschikt over een demonische kracht in alle soorten stellingen, van het meest combinerijke middenspel tot het eenvoudigste eindspel. Veel hangt bij hem van den start af.

Op het besproken vijftal grootmeesters volgt een serie vooraanstaande meesters.

Noemen we allereerst den sympathieken

Hongaar Maroczy, wiens groote daden reeds in het grijze verleden liggen, maar die er desondanks in slaagde, zich op het vorige tournooi te Karlsbad (1923) aan de spits te plaatsen. Sindsdien nam hij slechts aan minder belangrijke tournooien deel en daarom worden zijn prestaties met belangstelling tegemoet gezien. Te hoog mag men de verwachtingen echter niet spannen, want Maroczy nadert de 60 reeds en is met een kleine tien jaar de oudste van alle deelnemers.

Marshall gaat langzamerhand ook tot de oude garde behooren, wat vooral in zijn speelsterkte tot uitdrukking komt. Dat dit bij hem eerder dan bij eenig ander zijn invloed doet gelden, is een gevolg van zijn agressieven stijl. De aanval is steeds zijn ideaal geweest en daarbij komen een buitengewone vindingrijkheid en scherpte goed van pas. Deze kwaliteiten zijn echter minder dan andere tegen den tand des tijds bestand en de Marshall van de laatste Europeesche wedstrijden is dan ook slechts een zwakke afschaduw van den vroegeren schrik der tournooien.

Spielmann, Tartakower en Grünfeld vertegenwoordigen de z.g. Weenske school. Hun resultaten zijn zoo wisselvallig, dat voorspellingen betreffende hun prestaties in het tournooi tot de onmogelijkheden behooren. De bezetting van één der hoogste plaatsen is voor hen evenmin buitengesloten als het behooren tot de niet-prijswinnaars.

Sämisch, Duitslands beste speler, treedt in den laatsten tijd weer sterk op den voorgrond. Zijn spel is diep doordacht en ook voor de allersterksten uiterst gevaarlijk. Dit ondervond o.a. Bogoljubov het vorig jaar, toen hij te Berlijn in negentien zetten Sämisch' meerderheid moest erkennen.

Van de overige deelnemers memoreeren we nog Miss Menchik, Mattison en Canal.

Miss Menchik, de dameswereldkampioene, is de eerste dame, die aan een belangrijken meesterwedstrijd deelneemt. Hoewel ze niet met de sterkste deelnemers van dit tournooi op één lijn te stellen is, zal men goed doen, haar krachten niet te onderschatten. Zij heeft een gezonden en degelijken stijl en is vooral sterk in het weerleggen van combinaties, waar een steekje aan los is. Van haar kunnen gaf ze reeds blijk in Ramsgate, waar de sterkste Engelsche spelers het tegen haar moesten afleggen.

Mattison, die in 1928 zijn titel van amateur-wereldkampioen moest afstaan, zal zich in dezen wedstrijd ongetwijfeld van zijn beste zijde laten kennen. De resultaten der eerste ronden bevestigen reeds den hoogen roep, die van hem uitgaat.

Tenslotte noemen we Canal, den meest exotischen deelnemer. Hij komt uit Peru en had nog weinig gelegenheid, aan tournooien deel te nemen. Hij beschikt over een natuurlijk talent, dat groote dingen van hem doet verwachten.

Wij zouden den voortreffelijken tournooileider Viktor Tietz te kort doen, als we hier niet een enkel woord aan hem wijdden. Hij is de organisator van alle vier Karlsbader tournooien (1907, 1911, 1923 en 1929), waarvan de eerste drie reeds een waardige plaats in de schaakliteratuur innemen. Hij vierde onlangs zijn zeventigsten verjaardag en gaat nog geheel in zijn werk op. Terecht wees Karlsbads burgemeester er bij de receptie der deelnemers dan ook op, hoe grooten dank zoowel de schaakwereld als de badplaats zelf aan dezen organisator verschuldigd is.